

Studiehandledning

Utbildningspolitik och utbildningssystem (7,5 hp)
UCSY07

Vårterminen 2023

Kursansvarig: Anki Bengtsson (distans) och Eric Larsson (campus)
Övriga lärare: Lisa Tönus

Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet
Institutionen för pedagogik
och didaktik
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Frescativägen 54
www.edu.su.se

Telefon: 08-16 20 00 (vxl)

Inledning

Kursen ”Utbildningspolitik och utbildningssystem” läser du under Studie- och yrkesvägledarprogrammets andra termin. Den tar upp utbildningssystemets utformning och reglering samt den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige under de senaste decennierna.

Kontaktuppgifter

Anki Bengtsson, anki.bengtsson@edu.su.se (distans)

Eric Larsson, eric.larsson@edu.su.se (campus)

Vid administrativa frågor som rör t.ex. registrering, studieavbrott, kontakta kursadministratör Linnea Tillenius, linnea.tillenius@edu.su.se

Universitetskonto och Athena

Kursen har en sida på lärplattformen Athena (<https://athena.itslearning.com>) där en översikt över undervisningstillfällena ges under fliken Planering. Du hittar schema i TimeEdit samt mer detaljerade instruktioner och läsanvisningar på Athena. Länkar till de ”mötesrum” som används i Zoom kommer att finnas på kursens sida på Athena. Använd gärna ett headset för bästa ljudkvalitet.

Support för lärplattformen Athena hittar du som en flik när har loggat in där. För teknisk support kan du vända dig till Serviceportalen på universitets hemsida:

<https://www.su.se/utbildning/studentervice/mitt-universitet>

Kursens upplägg och innehåll

I kursen presenteras det svenska utbildningssystemet och centrala aspekter av den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige under de senaste decennierna och hur detta påverkar skolans likvärdighet och individers utbildningsbanor. Fokus ligger dels på förändringar i styrning, organisation och skapande av legitimitet inom utbildningssystemet och dels på olika utbildningsformer i det svenska utbildningssystemet, inklusive studie- och yrkesvägledningsområdet. I kursen uppmärksammas även den svenska utbildningspolitikens relation till nationella och internationella policyaktörer.

Undervisningen utgörs av föreläsningar, litteraturseminarier och en gruppuppgift. Gruppuppgiften betygsätts och redovisningen av den är obligatoriskt. Frånvaro vid obligatoriska inslag innebär att studenten ska kontakta kursansvarig för kompenseringsuppgift.

Förväntade studieresultat

För godkänt resultat på kursen ska studenten kunna:

- redogöra för centrala aspekter av den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige under de senaste decennierna, i synnerhet förändringar i styrning och organisation samt hur detta har tagit sig uttryck i olika utbildningsformer,
- redogöra för centrala aspekter av den utbildningspolitiska styrningen av studie- och yrkesvägledningsområdet, och dess utveckling under de senaste decennierna,
- redogöra för och förklara hur svensk utbildningspolicy påverkats av nationella och internationella aktörer,
- diskutera och problematisera hur centrala förändringar i utbildningssystemet påverkar skolans likvärdighet och individers utbildningsbanor.

Examination och betygsättning

Examination sker genom genomförande av och godkänt på bedömda studieuppgifter. Kursen examineras genom en muntlig examination och en individuell skriftlig examination (salstentamen). Den muntliga examinationen bedöms med betygsgraderna Godkänt/Underkänt (G/U). Individuell skriftlig examination bedöms med en målrelaterad betygsskala (A-F). Betyg på hela kursen baseras på den individuella skriftliga examinationen. F är ett underkänt betyg som kräver omexamination.

Om någon obligatorisk uppgift helt saknas ges inget betyg. Examination som inte lämnas in i tid enligt tidsangivelse i studiehandledningen kommer inte att bedömas.

Plagiat

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, sk. självplagiat. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer.

Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras text så att du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och blir alltid föremål för ett disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor.

Betygskriterier

Betyg F: Underlaget är alltför bristfälligt i relation till betyget E (se nedan). Samma omdöme gäller för redogörelsen av och diskussionen kring innebörden i kursens centrala begrepp.

Betyg E: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är i huvudsakligen välgrundad och tydlig. Ett huvudsakligen korrekt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll uppvisas. Framställningen visar prov på en viss förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg D: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är huvudsakligen välgrundad, tydlig och utförlig. Ett korrekt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll uppvisas. Framställningen visar prov på en förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg C: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är välgrundad, tydlig och utförlig. Studenten uppvisar ett korrekt och delvis självständigt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll. Framställningen visar prov på förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg B: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är mycket välgrundad, tydlig och utförlig. Studenten uppvisar ett korrekt och självständigt sätt att resonera kring begrepp och kursinnehåll. Framställningen visar prov på en god förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Betyg A: Studentens redogörelse för och diskussion om grunddragen i den utbildningspolitiska utvecklingen i Sverige är mycket välgrundad, tydlig och utförlig. Studenten uppvisar ett korrekt och självständigt sätt att resonera, samt en förmåga att problematisera begrepp och kursinnehåll. Framställningen visar prov på en mycket god förtrogenhet med och överblick över kurslitteraturen.

Kursvärdering

Kursen utvärderas genom en digital enkät som blir tillgänglig vid kursens slut.

Kurslitteratur

Aktuell litteraturlista finns tillgänglig på kursens hemsida samt på Athena.

Undervisning och studieuppgifter

Kursen bygger i hög utsträckning på självstudier. All obligatorisk litteratur ska läsas och kan komma ifråga i den individuella examinationsuppgiften. Föreläsningarna (se schema) och litteraturseminarierna är inte obligatoriska, men närvaro rekommenderas starkt. Redovisning av studieuppgift 1 är obligatorisk.

Seminarier

Seminarium 1: Utbildningspolitik, reformer och styrning

Litteraturbearbetande seminarium som syftar till att du ska läsa, bearbeta och diskutera delar av kurslitteraturen i grupp. För att seminariet ska bli fruktbart krävs därför att du är väl förberedd genom att ha läst och bearbetat litteraturen och förberett uppgiften innan seminariet. Ha litteraturen tillgänglig som stöd för era diskussioner. Ett litteraturseminarium förutsätter att alla aktivt deltar och bidrar med tankar och reflektioner kring seminarieuppgifter och den litteratur som seminariet omfattar. Separat schema för seminariet läggs upp på Athena.

Frågeställningar:

- 1) Diskutera hur utbildningssystemet i Sverige förändrats från 1990-talet och framåt. Diskutera förändringarna utifrån begrepp som centralisering/decentralisering/recentralisering, valfrihet, skolmarknaden, likvärdighet, konkurrens, kvalitetsgranskning och kontroll.
- 2) Utbildningspolitik kan liknas vid en spelplan med deltagare och aktörer. Aktörerna är involverade på olika nivåer. Diskutera vad de olika aktörerna gör, varför och i vilka sammanhang samt hur de förhåller sig till varandra

Litteratur:

Dahlstedt, M. & Fejes, A. (Red, 2018) . Skolan, marknaden och framtiden. Lund: Studentlitteratur. (kapitel 1-2, 4-6, 11-12, 15)

Jarl, M. & Rönnerberg, L. (2019). Spelplanen och aktörerna. I M. Jarl & L. Rönnerberg *Skolpolitik: från riksdagshus till klassrum*, ss. 27-44. Tredje upplagan. Stockholm: Liber.

Ringarp, J. & Nihlfors, E. (2020). *Styrning och ledning av svensk förskola och skola - en introduktion* (s. 9-52). Gleerups.

Vlachos, J. (2012). Är vinst och konkurrens en bra modell för skolan? *Ekonomisk debatt* , 40 (4) , 16-23.

Seminarium 2. Vägledning i ett nationellt och transnationellt sammanhang

Litteraturbearbetande seminarium som syftar till att du ska läsa, bearbeta och diskutera delar av kurslitteraturen i grupp. För att seminariet ska bli fruktbart krävs därför att du är väl förberedd genom att ha läst och bearbetat litteraturen och förberett uppgiften innan seminariet. Ha litteraturen tillgänglig som stöd för era diskussioner. Ett litteraturseminarium förutsätter att alla aktivt deltar och bidrar med tankar och reflektioner kring seminarieuppgifter och den litteratur som seminariet omfattar. Separat schema för seminariet läggs upp på Athena.

Frågeställningar:

- 1) Hur har styrningen av studie- och yrkesvägledningsområdet förändrats från 1960-talet till idag?
- 2) Vilka styrdokument reglerar studie- och yrkesvägledningen i skolan?
- 3) Hur kommer det sig att livslång vägledning har blivit en central fråga inom EU? Hur styrs livslång vägledning i EU?

Litteratur:

Bengtsson, A. (2015). Vägledning i ett EU-perspektiv. I Anders Lovén (Red.), *Karriärvägledning. En forskningsöversikt*. Lund: Studentlitteratur. (s. 101–118).

Council of the European Union (2008). *Council Resolution on better integrating lifelong guidance into lifelong learning strategies*.

Nilsson, G. (2010). I backspegeln. I Lundahl, L. (red). *Att bana vägen mot framtiden: karriärval och vägledning i individuellt och politiskt perspektiv* (s. 195–214). Studentlitteratur.

Skolverket (2013). *Allmänna råd. Arbeta med studie- och yrkesvägledning*. Skolverket. (www.skolverket.se)

SOU 2019:4 (2019). *Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle*. Stockholm: Fritzes. (Kapitel 3-6)

Studieuppgift 1: Utbildningsväsendets mål, styrning, innehåll och organisation (obligatorisk)

Syftet med den här uppgiften är att ni ska få kunskaper om utbildningssystemet i sin helhet samt få möjlighet att fördjupa er inom en av nedanstående utbildningsformer.

Uppgiften genomförs i **basgrupper**. För att alla utbildningsformer ska täckas in tilldelar kursansvariga er basgrupp den utbildningsform ni ska undersöka. Varje basgrupp blir tilldelad en utbildningsform.

Utbildningsformer

1. Grundskolan
2. Gymnasieskolan
3. Grundsärskola, Gymnasiesärskola och Särvox
4. Komvux (inkl. SFI)
5. Folkhögskolan
6. Yrkeshögskolan
7. Högskola/universitet

Samla in material om den utbildningsform som ni tilldelats. Uppgiften tar sin utgångspunkt i styrdokument och eventuella utredningar som är relevanta för er utbildningsform. Redogör för utbildningsformens reglering och grundläggande målsättningar samt hur målgruppen avgränsas.

Välj dessutom ut någon fråga eller ett problemområde inom den utbildningsform som ni har ansvar för. Problemområdet bör anknyta till frågor om utbildningspolitik, styrning och organisation. Ta er utgångspunkt i kursens innehåll och förväntade studieresultat. *Alla i basgruppen ska aktivt delta i gruppuppgiftens genomförande och presentation.*

Muntlig redovisning av gruppuppgift

Redovisning enligt schema som finns tillgängligt i planering i Athena.

Den muntliga presentationen med visuellt stöd (t ex Powerpoint) ska innehålla:

En översiktlig beskrivning av utbildningsformen.

En kort redogörelse för er fråga/problemområde, metod, använda styrdokument samt källor.

En presentation av vad ni har kommit fram till.

En avslutande reflektion.

En referenslista.

Ni presenterar muntligt i grupp inför övriga kurskamrater. Samtliga i basgruppen ska delta i presentationen. Utforma presentationen så att den ryms inom maximalt 20 minuter per basgrupp. Efter varje presentation följer ca 10 minuter för diskussion. Klockan 09.00, en dag innan redovisningstillfället ska ni ladda upp er Powerpoint i anvisad mapp på Athena. Detta så att kommenterande basgrupp får möjlighet att läsa in sig samt förbereda återkoppling och konstruktiv kritik. Schema för återkoppling och konstruktiv kritik läggs upp på Athena. I schemat tilldelas ni den basgrupp ni ger återkoppling på. Varje presentation ska innehålla basgruppens namn och fullständiga namn på deltagare.

Redovisningen är ett examinerande seminarium där **obligatorisk närvaro** gäller för samtliga **under hela redovisningstillfället** (alltså hela dagen). Seminariet ska ses som såväl ett examinerande tillfälle,

som ett lärande där vi lär av varandras redovisningar. Utebliven redovisning och utebliven närvaro medför en kompenseringsuppgift. Betyg: **Godkänd eller underkänd**.

Studieuppgift 2. Salstentamen

Kursen avslutas med en salstentamen till vilken **du måste anmäla dig senast den 14 april**.

När du loggar in i studentladok (<https://www.student.ladok.se/student/app/studentwebb/>) kommer anmälan upp på startsidan: "Anmäl på examinationstillfälle". Du måste ta med **giltig legitimation** till tentamen och **att inga hjälpmedel är tillåtna**. Information om lokal meddelas senare (kommer upp i TimeEdit).

Ordinarie tentamen:

Salstentamen 2 maj kl 14.00 – 18.00. Förlängd skrivtid: kl 14.00 – 20.00.

Omtentamen 1:

Salstentamen augusti 2023, datum meddelas senare.

Salstentan betygssätts enligt betygsskalan A – F. Slutbetyg på kursen grundas på den enskilda skriftliga rapportens betyg, och ges när samtliga obligatoriska delar är genomförda.

Stöd i dina studier

Vid Stockholms universitet finns också möjlighet att, utöver den ordinarie undervisningen, få extra stöd i sina studier.

Studie-och språkverkstaden

Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress: <https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden>

Studera med funktionsnedsättning

Om du har en dokumenterad funktionsnedsättning, t.ex. dyslexi, har du möjlighet att få särskilt pedagogiskt stöd. Exempel på stödinsatser kan vara anteckningshjälp, talböcker, förlängd tentamenstid eller teckenspråkstolkning. Du ansöker om särskilt pedagogiskt stöd hos Studentstöd på Stockholms universitet, <https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studera-med-funktionsneds%C3%A4tning>. Därefter kan det utfärdas ett intyg som gäller för studier på universitetet.

Det är ditt ansvar som student att innan kursen börjar kontakta studievägledarna vid Institutionen för pedagogik och didaktik på e-post adressen studievagledare@edu.su.se. Studievägledare kommer i sin tur att kontakta kursansvarig om vilket stöd du behöver.